

Parteneriatul public-privat - o soluție pe termen lung pentru atragerea investițiilor private în infrastructura Republicii Moldova

Elena STUDENEANSCHI,
magistru în economie,
consilier al Primului-Ministru al Republicii Moldova

SUMMARY

The public-private partnership represents a solution for attracting foreign investments from the private sector into the infrastructure of the country. A developed country has to have a modern and functional infrastructure and one of Moldova's long term priorities is development of the infrastructure, which can be realized through the implementation of PPPs where the major part of the investment is coming from the private partner. Here we talk about the infrastructure of the roads, railroads, airports, as well as the sewerage and wastewater systems, the protection of the environmental-collection, waste acquisition and storage, social programs which include the renovation of schools, hospitals and residential centers. At the moment in Moldova the number of P.P.P. projects is not that big, 15 ongoing, 15 in the process of preparation for the selection of the private partner and 32 were suggested for initiation in 2011.

A successful P.P.P. project depends on the political and economic conjuncture of the country, this is why it needs the support from the public partner and the manifestation at the highest level by the private one. Moreover, the inefficiency of this kind of projects in Moldova is basically because of the lack of knowledge about the mechanism of public-private partnerships and the absence of the competitive factor which is mostly because of the lack of public partners finances.

In Republic of Moldova we need to put in application the P.P.P. legislation and start implementing it at the highest level. We need more than 15 functional public-private partnership projects and a lot of trainings, support and will from the private partner, who has to import the European experience in this domain.

O economie matură într-un stat de drept reprezintă o economie competitivă, iar aceasta, la rândul său, se axează pe câțiva piloni, precum o infrastructură dezvoltată, sistemul educațional, inovațional, know-how-ul și, nu în ultimul rând, mediul de afaceri. În toate componentele de succes ale unei economii rolul important îi revine statului, care dispune de diverse pârghii în facilitarea proceselor economice.

Pentru mediul de afaceri competitiv, dezvoltarea infrastructurii și crearea locurilor de muncă, care reprezintă un obiectiv de bază al Guvernului, este nevoie de atragerea in-

vestițiilor, iar unul dintre instrumentele viabile în acest scop reprezintă parteneriatele public-private.

Un parteneriat public-privat (P.P.P.) este un acord contractual între o agenție publică și o entitate din sectorul privat. Prin acest acord, abilitățile și activele fiecărui sector (publice și private) sunt partajate în furnizarea unui serviciu sau o facilitate pentru uzul publicului larg. În plus, față de partajarea resurselor, fiecare parte împarte din riscurile și beneficiile potențiale în livrarea de servicii și/sau facilități.¹

Un parteneriat public-privat de succes

are de urmărit câțiva pași și depinde atât de conjunctura politică cât și de cea economică a unui stat. P.P.P. are nevoie de un sprijin major din partea statului, fiind manifestat la cel mai înalt nivel public. Reglementarea P.P.P. este o componentă de bază în desfășurarea întregului proces. Astfel, în Republica Moldova există norma legală pentru P.P.P. și anume - *Legea de bază nr. 121-XVI din 04.05.2007 privind administrarea și deetatzizarea proprietății publice și Legea nr. 179-XVI din 10.07.2008 cu privire la P.P.P.* Însă procesul este unul complex și Agenția Proprietății Publice, împreună cu Ministerul Economiei, lucrează asupra noilor proiecte de lege care prevăd modificarea anumitor aspecte din legile de bază existente, având expertize și exemple ale parteneriatelor public-private de succes din cadrul Uniunii Europene.

O altă cheie de succes al P.P.P.-urilor este alegerea atentă a partenerului privat, care trebuie să dispună nu doar de resursele financiare suficiente, dar și de experiența necesară în domeniul desfășurării proiectelor de parteneriat. Un alt punct este business-planul realizat în comun de către părțile implicate. Acest business-plan va lua, de cele mai multe ori, forma unui contract, în care sunt stipulate responsabilitățile ambilor parteneri. După începerea implementării proiectului, este foarte importantă monitorizarea acestuia de ambele părți contractante.

Actualmente, Republica Moldova nu are foarte multe parteneriate public-private de succes. Astfel, în raportul prezentat de către Agenția Proprietății Publice, în Republica Moldova există 15 proiecte P.P.P. în derulare, în pregătire de selectare a partenerului privat mai sunt încă 15 proiecte și încă 32 de proiecte propuse spre inițiere în 2011. 10 proiecte din cele derulate sunt în sectorul salubrității și câte un proiect - în T.I.C., sănătate, construcții sociale și cultură.

Unul dintre proiectele P.P.P. reușit este parteneriatul public-privat pentru serviciile de radiologie și diagnosticare imagistică din cadrul Spitalului Clinic Republican, care a fost aprobat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 1116 din 06.10.2011. În luna iunie 2012, au demarat lucrările de construcție și reconstrucție a spațiului Centrului

parteneriat public – privat (Centrul P.P.P.), pe o suprafață de cca 1500 m². Partenerul privat a suportat cheltuielile ce țin de construcția și reconstrucția spațiului, procurarea utilajului medical, instruirea personalului. În cadrul parteneriatului public-privat pentru serviciile de radiologie și diagnosticare imagistică din cadrul Spitalului Clinic Republican urmează să activeze în jur de 50 de lucrători medicali, care vor efectua anual investigații calitative de înaltă performanță pentru pacienții spitalizați și consultați în cadrul Spitalului Clinic Republican.

Un alt proiect P.P.P. în proces de derulare este Parteneriatul public-privat pentru Amenajarea Parcului Central Mereni cu durata contractului de 20 de ani. Proiectul a fost inițiat de Primăria satului Mereni, raionul Anenii Noi la decizia Consiliului sătesc nr. 07/18 din 08/07/2011. Obiectivul proiectului constă în finanțarea construcției și amenajării parcului central din satul Mereni, ținând cont de specificul localității, de istoricul acestui sat. Se propune ca pe teritoriul parcului să fie amplasat un complex muzeistic specializat și deschiderea unui centru de agrement. La data de 09 noiembrie 2011, a avut loc concursul de selectare a partenerului privat, în cadrul căruia a fost desemnată câștigător „Delia Star” S.R.L., cu care a fost semnat contractul de parteneriat public-privat.²

La capitolul parteneriatelor public-private, Germania este țara a cărei exemplu este demn de urmat și de importat cunoștințele lor în acest domeniu. Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ) a prezentat în iunie 2012 un raport cu privire la P.P.P.-urile din Germania. La acel moment, în Germania existau 176 de proiecte de parteneriat public-privat și încă 100 de proiecte în pregătire, care includeau în total un volum de investiții de 7,15 mlrd. euro. Domeniile principale sunt educația, timpul liber, administrația, construcția străzilor. Din partea autorităților publice au participat 10 landuri federale, 82 de comune, 33 de alți clienți publici, însă cu toate succesele realizate în acest domeniu, în Germania nu există lege cu privire la P.P.P., iar statul vede avantajul parteneriatelor prin puține resurse financiare publice, necesita-

tea mare de infrastructură modernă, avansate economice și tehnologice oferite de P.P.P.-uri. P.P.P.-urile trebuie să aducă avantaj economic ambelor părți, ambii parteneri au libertatea contractuală, însă este obligatoriu să respecte limitele legilor existente.³

În Republica Moldova parteneriatele public-private sunt relativ recente, respectiv, există o serie de probleme cu care se confruntă aceste parteneriate. Astfel, experții din cadrul centrului analitic independent Expert-Group au remarcat în raportul lor câteva probleme și anume: cunoștințele insuficiente despre conceptul de parteneriat public-privat la nivelul conducătorilor agențiilor centrale, conducătorilor administrațiilor publice locale și funcționarilor publici responsabili de dezvoltarea serviciilor și infrastructurii publice. Ca soluție la această problemă existentă este nevoie de diferite programe de instruire. Un alt punct slab al P.P.P.-urilor din Moldova este ineficiența proiectelor propuse spre parteneriat public-privat, astfel, practic, lipsește factorul competitiv în acest domeniu, proiectele fiind justificate prin lipsa resurselor financiare, de cele mai multe ori din partea partenerului public. O altă problemă majoră este acordarea atenției insuficiente documentelor de fundamentare a proiectelor, precum și studiilor de fezabilitate, având un rol formal în întregul proces decizional. Nu în ultimul rând, poate fi enumerat cadrul instituțional și anume - în domeniul parteneriatelor public-private, practic, lipsesc mecanismele anticorupție, Ministerul Finanțelor se implică slab în derularea proceselor, iar Consiliul Național pentru P.P.P.-uri nu are o viziune clară referitor la misiunea acestuia. Un alt dezavantaj este cooperarea autorităților, astfel nu există cultura și practicile necesare în conlucrarea acestora, atât pe

orizontală în proiectele naționale, cât și pe verticală în proiectele regionale.⁴

Existența riscurilor în implementarea parteneriatelor public-private face mai dificil procesul de creștere a numărului acestora în Moldova. Există riscul de a utiliza proiectele P.P.P. pentru a favoriza accesul la anumite active, ocolind procedura de vânzare prin licitație a acestora, riscul de a iniția proiecte P.P.P. cu datorii neidentificate pentru bugetul public național. La fel, riscul politizării proceselor de parteneriate public-private și anume a implementării proiectelor cu orice preț, inițiate din considerente exclusiv politice și nereprezentând un interes real pentru unul dintre parteneri.⁵

Parteneriatele public-private reprezintă o soluție pentru atragerea fondurilor private în infrastructura țării. Un stat dezvoltat dispune de o infrastructură modernă, iar una dintre prioritățile Moldovei pe termen lung este anume dezvoltarea infrastructurii, care poate fi realizată inclusiv prin parteneriate public-private, în care o mare parte a investițiilor este reprezentată anume de partenerul privat. Aici vorbim, în primul rând, de infrastructura drumurilor, căilor ferate, aeroporturilor, la fel este vorba de sistemele de canalizare și de epurare a apei, protecția mediului - colectare, prelucrare și depozitare a deșeurilor, programe sociale care includ renovarea spitalelor, școlilor, centrelor locative. În Republica Moldova trebuie pusă în aplicare legislația legată de P.P.P.-uri, iar ca aceasta să fie realizată în termeni cât mai prompti și să dispună de o cifră mai mare de doar 15 proiecte P.P.P. este nevoie, în primul rând, de suportul, informarea și voința partenerului public, care într-un mod imperativ trebuie să apeleze la importul de experiență europeană în proiectele de parteneriat public-privat.

NOTE

¹ <http://www.app.gov.md/md/oppp/>

² Raportul Situația Proiectelor P.P.P. în Moldova, prezentat de Ion Potlog, șef Direcție parteneriat public-privat, Agenția Proprietății Publice.

³ Raportul prezentat de GIZ (Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei) la Conferința Internațională „Parteneriatul public-privat”, Chișinău, 12.06.2012.

⁴ Raportul prezentat de Dumitru Budianschi, director de program, Centrul Analitic Independent „Expert-Grup”.

⁵ Raportul prezentat de Dumitru Budianschi, director de program, Centrul Analitic Independent "Expert-Grup".

BIBLIOGRAFIE

1. Prezentarea Parteneriatului public-privat realizat de Agenția Proprietăților Publice, <http://www.app.gov.md/md/oppp/>
2. Raportul „Situția Proiectelor P.P.P. în Moldova”, prezentat de Ion Potlog, șef Direcție parteneriat public-privat, Agenția Proprietății Publice.
3. Raportul prezentat de GLZ (Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei) la Conferința Internațională „Parteneriatul public-privat”, Chișinău, 12.06.2012.
4. Raportul prezentat de Dumitru Budianschi, director de program, Centrul Analitic Independent "Expert-Grup", „Dezvoltarea infrastructurii publice prin P.P.P.: viziune analitică”.

Prezentat: 22 iulie 2013.

E-mail: estudeneanschi@gmail.com